

Deuen venir de l'àr. *al-lāyaz* 'els ametllers'. Potser també Casa de *Jéyo* o casa Navarro, a Novelda (XXXVI, 54.12) si és extret d'un *Lleus*, pres per plural.

LLEVANYES

Coll i Mas de Llevanyes, partida del terme de Sant Hilari Sacalm (Selva): és la collada que uneix el massís de St.Miquel de Solterra al del Sobirà de Sta Creu.

PRON. MOD. *Jəbāɲəs*, oït allí per Coromines (1926).

DOC. ANT. El trobem esmentat en la forma *Leuanyes*, mal llegit *Lenanyes*, diverses vegades, en un document de 1543 (Carreras Candi, *Misc.Hist.Cat.* I, 132-3).

HOMÒNIMS

Albert de *Lauanya*, fou un dels consellers de Jaume I, c. 1260 (Arx.Mun.Barcelona: Ordenances Corredors Bna., fol 232a23).

ETIM. Prové de *llivanya*, 'clivell o trenc natural de la roca', que deriva de *llevar* en el sentit de 'fer alçaprem' 'llevar part d'un objecte' (*DECat.* v, 189b16-190a33). J.F.C.

LLEVATA

Nom de dues comarques pirinenques, entre l'Alt Pallars i l'Alta Ribagorça, bastant properes una de l'altra, però separades per uns 15 k. i per dues altes carenes, la segona al NE. de la primera.

A) La comarca que es travessa anant del Flamicell per la Creu de *Perves*, cap al Pont de Suert; comprèn des d'*Adons* fins a *Viu*, mun. que per ell rep el determinatiu «Viu de Llevata».

PRON. LOCAL. *la jəbāta*, oït 1957 a Adons (XIX, 181); *bíy de jəbāta* oït a Taüll, 1953, XIII) i a altres pobles de la rodalia.

B) L'alta vall de Manyanet que aboca aigües cap a Bellera, i el riu Bosia (afl. esq. del riu Flamicell).

PRON. LOCAL. *jəbāta*, 1957, oït a les enq. de Manyanet, Avellanós i Benés (XIX 169-171, 173, 174), situant llocs menors a *jəbāta*, «tot allò és *jəbāta*», etc.

MENC. ANT. Totes, referents a (A) (exclusivament, sembla). *Princ. S.XI: Vivo Lavata* (SerranoS. *N.H.Rbga.*, p.496); 1064: «castro de *Vivo ad Lavata*» (commutat per *Isil*, etc. *Li.Fe.Ma.* § 46, 760), text igual p.p. Coy Cotonat (*Hist. de Sort*, 168); datat el mateix any (sospito que siguin el mateix document). 1072: *Viu a Lavata* (Valls Tab. *Priv.V.d'Àneu*, p. X).

ETIM. La gran característica de les dues valls és la vasta extensió de pasturatges que les cobreix, de cap a cap. Totes dues són, cada una, un gran aple-

vat de muntanya alta, i sense bosc, on no hi ha més que l'herbei arrapat a terra: en nivell més o menys pendent, en part força inclinat

Hem de comptar amb els fets fonètics del dialecte. A Ribagorça, la *l* darrere consonant es pronuncia *ʎ*: és la pronúncia general encara, en aquella comarca; i en els seus encontorns, menys, però també hi havia sonat així; sobretot abans (veg. el que exposo en el *DECat.* v. *səquia*, var. *segla*) Allí, doncs, els mots com *gleva* o *glera* havien de sonar *gl-ʎ*; tal com allà es diu *klára* o *fláma* per 'clara' i 'flama'. Però en *gl* la *g* tendí a emmudir-s'hi com a consonant més dèbil que les sordes, fonent-se amb la *ʎ* que li és un so tan afí. D'ací les formes ribagorçanes reduïdes *jəba* i *jéra* (*DECat.* 527a41, 525b59), que són les que a Ribagorça revesteixen els mots *gleva*, i *glera*, (amb una reducció que sens dubte abans sobreixia poc o molt als vessants pallaresos).

Llevata és, doncs, el resultat de GLEBATA, antic plural (d'un neutre GLEBatum) designant les dues comarcades, aplevades per excel·lència, entre totes les de Ribagorça. Aquí la -t- s'ha conservat sorda, d'acord amb un fet de fonètica pre-catalana, que havia estat pròpia de les altes valls, del qual vaig aplegar bon nombre de testimonis, en *E.T.C.* I, 128(j) en la toponímia de les parts més altes de Ribagorça i Pallars.

Justament allí molt a prop tenim dos NLL ben paral·lels, en -ata, de formació semblant: *Vermenata* a l'alt Isàvena, pròpiament 'terra claferta de cucs de terra (tartanyes)' (*DECat.*, IX, 17, f. cf. 171a31, 32, 51, 52). I Coll de *Sogata*, a la Baronia de Rialb (XVII, 29), potser 'portell (de muntanya) barrat amb sogà' (V., però, l'art *Soga*, infra).

D'altra banda, el masculí, un *llevat*, és encara mot viu, i amb ús genèric, significant 'un erm': gran extensió de muntanya enherbada, sense arbres ni arbustos. Per ex. diuen: «no hi ha un *čnəbre*, tot allò és un *jəbāt*», frase anotada a Lluçàs (Baixa Ribagorça), 1956 (*DECat.* IV, 527a46).

La coincidència total de la forma moderna *Llevata* amb tot això, no ens deixa ja dubtes sobre l'etimologia, i ens permet judicar les mencions antigues *Lavata* amb *a*, explicant-les com casos de l'assimilació corrent, a manera de *llenasca* > *llanasca* (derivat de *llena* 'llosa', *ferrada* > *farrada*, *amarar* > *amarar*, *endenyar* > *endanyar*, com sigui que la *e* s'ha mantingut sense assimilació en la pronúncia moderna del nom de totes dues comarques, ferm indicatiu que aquest havia estat el vocalisme propi d'aquest notable topònim.

D'altra banda constatem que avui l'ús de *llevat*, -ada en el sentit de 'ermot', 'paratge de terra pelada', està bastant estès per les altres comarques cat. del Nord.; en efecte, hi ha hagut en part acu-